

○ *Van tijdelijk bos naar
permanent bos*

Patrick A.G. Jansen

Wageningen, april 2004

Jansen, P.A.G.

Van tijdelijk naar permanent bos / P.A.G. Jansen
Wageningen, Stichting Bos en Hout
Trefwoord: tijdelijk bos / permanent bos / bosinstandhouding / subsidieregelingen

Stichting Bos en Hout, Wageningen 2003

Postbus 253, 6700 AG Wageningen, tel. 0317-466555, fax 0317-410247
email: info@sbh.nl; internet: www.sbh.nl

VOORWOORD

In de periode vanaf 1986 zijn veel tijdelijke (populieren)bossen aangelegd met overheidssubsidies. De eerste contracten voor deze bossen lopen binnenkort af. Verschillende eigenaren beraden zich nu op de vraag hoe zij verder moeten. Voor een deel van de bouseigenaren is het handhaven van bos een belangrijke optie, omdat zij bijvoorbeeld geen landbouwbedrijf meer hebben of opzien tegen de hoge kosten van het verwijderen van de stobben. In deze studie, die is gefinancierd door de provincie Drenthe en de Regio Noord van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, is onderzocht of het mogelijk is om deze bossen in stand te houden onder financieel aantrekkelijke omstandigheden. Naast de financiers wil ik graag de Vereniging van Houttelers van de NLTO bedanken voor hun medewerking aan de enquête die in het kader van deze studie is gehouden onder haar leden.

INHOUD

SAMENVATTING	i
1 INLEIDING	1
2 REGELTECHNISCHE MOGELIJKHEDEN	3
2.1 Set-aside regeling	3
2.2 Regeling bijdragen snelgroeiend bos	4
2.3 Stimuleringsregeling bosaanleg op landbouwgronden	6
2.4 Regeling vrijstelling meldings- en herplantplicht	6
2.5 Regeling Natuurbeheer	7
2.6 Boscertificaten	9
3 PLANOLOGISCHE KNELPUNTEN	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Planologisch bosbeleid per provincie	11
3.3 Conclusies	17
4 INTERESSE VOOR DE OMSCHAKELING NAAR PERMANENT BOS	19
5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.1 Conclusies	21
5.2 Aanbevelingen	22
BIJLAGE 1	
BIJLAGE 2	

1 INLEIDING

In de periode vanaf 1986 zijn veel tijdelijke bossen aangelegd met subsidies van onder andere de set-aside regeling en de SBL-regeling. Op grond van sommige van de gebruikte regelingen zijn de boseigenaren verplicht om deze bossen te kappen, maar, belangrijker nog, zij moeten deze bossen kappen om de bestemming landbouwgrond in stand te houden. De eerste contracten voor de populierenbossen lopen binnenkort af. Verschillende eigenaren beraden zich nu op de vraag hoe zij verder moeten nu hun contracten aflopen. Voor een deel van de boseigenaren is het handhaven van bos een belangrijke optie, omdat zij bijvoorbeeld geen landbouwbedrijf (in de directe omgeving) meer hebben of opzien tegen de hoge kosten van het verwijderen van de stobben. Vanuit de overheden wordt onderkend dat het handhaven van deze bossen op bepaalde plaatsten een maatschappelijk nut heeft. Voor de eigenaren moet dit dan wel zowel regeltechnisch als financieel aantrekkelijk zijn.

Doel van deze studie is het onderzoeken van de behoefte aan en de mogelijkheden voor de (niet-beheertechnische) omvorming van tijdelijke bossen in permanente bossen. De resultaten zijn enerzijds bedoeld voor agrariërs met tijdelijke bossen en anderzijds voor personen die de randvoorwaarden voor de omvorming van tijdelijke bossen kunnen waarborgen (m.n. ambtenaren op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau).

Of tijdelijke bossen daadwerkelijk omgezet worden in permanente bossen is afhankelijk van drie factoren:

1 De regeltechnische mogelijkheden

Allereerst wordt in dit rapport aandacht besteed aan de vraag in hoeverre de relevante subsidieregelingen de omvorming tot permanente bossen toe staan. Het gaat hierbij niet alleen om de regelingen die gebruikt zijn voor de aanleg van het tijdelijke bos, maar ook om financiële regelingen die gebruikt kunnen worden voor het financieren van de omvorming en de bestemmingswijziging. Hierbij zijn de volgende opties onderzocht:

- ▶ *De verplichte termijn van de huidige subsidieregelingen niet volmaken, maar eerder omschakelen naar permanent bos.*
Tussentijds overstappen stuit op veel regeltechnische knelpunten (tabel 1.1). Deze optie is in de praktijk daarom alleen mogelijk door de huidige contracten te beëindigen en alle subsidiebedragen (vermeerderd met rente) terug te betalen.
- ▶ *De verplichte termijn volmaken, het bos vellen en vervolgens een aanvraag voor permanent bos indienen in het kader van de SN.*
Deze optie is zondermeer mogelijk, omdat aan alle voorwaarden van de gebruikte subsidieregelingen wordt voldaan. Uiteraard moet dan ook worden voldaan aan de eisen van de nieuwe subsidieregelingen, maar het feit dat er eerst tijdelijk bos heeft bestaan heeft hierop geen invloed. De stobben hoeven niet persé verwijderd te worden.
- ▶ *De verplichte termijn volmaken en dan overschakelen via omvorming naar permanent bos.*
Ook deze optie is in principe mogelijk en wordt verder uitgewerkt in dit rapport (hoofdstuk 2). Hiervoor zijn de voorwaarden van de relevante

subsidiereregelingen geanalyseerd en zijn contactpersonen bij de subsidieverstrekkers geïnterviewd.

Tabel 1.1	
<i>Knelpunten per relevante regeling voor de overstap van tijdelijk bos naar permanent bos vóór afloop van de contractperiode</i>	
Regeling	Knelpunten
Set-aside regeling	<ul style="list-style-type: none"> • In beginsel moeten bij het niet nakomen van de voorwaarden alle bedragen, vermeerderd met de wettelijke rente, worden terugbetaald • Gedurende contractperiode minimaal stamtal 200, evenredig verdeeld over perceel • Bijplanten niet toegestaan
Regeling bijdragen snelgroeiend bos	<ul style="list-style-type: none"> • Velling gehele perceel verplicht tussen jaar 15 en 25
SBL-regeling	<ul style="list-style-type: none"> • Als de beplanting voor het einde van de periode gekapt wordt, dan wordt zowel de gehele beplantingssubsidie als (een deel van) de reeds uitbetaalde inkomenscompensatie teruggevorderd (incl. wettelijke rente) • Dunnen alleen toegestaan indien bosbouwkundig verantwoord
Regeling vrijstelling meldings- en herplantplicht	<ul style="list-style-type: none"> • Geen
Regeling natuurbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Regeling natuurbeheer niet van toepassing als er nog andere verplichtingen op het betreffende perceel rusten
Boscertificaten	<ul style="list-style-type: none"> • Onzeker of vergoeding verkregen kan worden

2 Het verkrijgen van vergunningen

Voor het omvormen van tijdelijke bossen in permanente bossen is toestemming nodig van de gemeente en soms van de provincie. Provincies en gemeenten toetsen de plannen aan het ruimtelijke beleid. Voor de belangrijkste provincies is het relevante ruimtelijke beleid onderzocht en zijn enkele algemene knelpunten geïnventariseerd (hoofdstuk 3).

3 De interesse van boseigenaren

Via een enquête onder eigenaren van tijdelijk bos is ingeschat hoe groot de interesse is voor omschakeling van tijdelijk bos naar permanent bos en onder welke condities (hoofdstuk 4).

2 REGELTECHNISCHE MOGELIJKHEDEN

2.1 Set-aside regeling

Regeling in het kort

De set-aside regeling was een steunregeling van de Europese Unie ter bevordering van het uit productie nemen van landbouwgrond. Dit met het oog op de overproductie van bepaalde landbouwproducten. De regeling is van kracht geweest tussen augustus 1988 en september 1992. De uit productie genomen grond kon worden bebost met hoog productieve boomsoorten (hoofddoel: houtproductie). De maximale contractperiode was oorspronkelijk 15 jaar, maar is later op 40 jaar gesteld.

Zowel natuurlijke personen als rechtspersonen kwamen in aanmerking voor de jaarlijkse inkomenscompensatie van de set-aside regeling. Het subsidiebedrag was oorspronkelijk f1.588,- per hectare per jaar. Eind 1989 is dit bedrag verhoogd naar f1.853,-. Begin 1991 is het subsidiebedrag wederom aangepast naar f1.500,- voor de eerste helft van het uit productie genomen areaal en f1.300,- voor het tweede deel. Bij het niet nakomen van de voorwaarden moeten in beginsel alle bedragen, vermeerderd met rente, worden terugbetaald. Later is een uitzondering gemaakt voor een afwijking van het werkelijke met het aangevraagde areaal. Bij een maximale afwijking van 10%, wordt de bijdrage berekend op basis van het werkelijke areaal. Teveel ontvangen subsidie in de voorgaande jaren wordt teruggevorderd.

De set-aside regeling stelt geen eisen ten aanzien van oogst. Dunnen is toegestaan, mits er gedurende de gehele contractperiode minimaal 200 bomen op het perceel blijven staan, evenredig verdeeld over het perceel (overmacht uitgezonderd). Bijplanten is niet toegestaan gedurende de contractperiode.

De set-aside rechten kunnen aan iedereen overgedragen worden, behalve publiekrechtelijke organen. Verkoop van tijdelijke bossen is dan ook relatief gemakkelijk. Veel set-aside bossen zijn opgekocht voor de productierechten en de Minas regeling, waardoor versnippering is ontstaan. Oorspronkelijk waren er ongeveer 85 aanvragers, nu zijn er ongeveer 120 contractpartners. Bij de SBL-regeling is dit minder het geval, omdat de rechten alleen tegen hetzelfde tarief overgedragen mogen worden aan landbouwbedrijfshoofden. Aan niet-landbouwbedrijfshoofden kan het worden overgedragen tegen een lagere bijdrage.

Het gehele areaal set-aside bossen in Nederland is meegenomen in de 'aanvraag oppervlakten' (MacSharry). Dit wil zeggen dat voor het gehele areaal de braakleggingsregeling kan gelden, ook na afloop van het huidige contract.

In totaal is momenteel nog 1596 hectare set-aside bos aanwezig. In tabel 2.1 is een overzicht gegeven per einddatum van de contracten. Een overzicht per provincie is niet aanwezig, maar ongeveer 900 hectare ligt in de provincie Groningen, 500 ha in Drenthe en de rest is verdeeld over vrijwel alle andere provincies.

De set-aside regeling werd over het algemeen gecombineerd met de BLB regeling voor de vergoeding van de aanplantkosten. Deze regeling stelde als eis dat het bos tenminste 10 jaar in stand zou worden gehouden.

Knelpunten

De set-aside regeling werpt geen knelpunten op voor de geleidelijke omvorming van tijdelijk bos naar permanent bos (na het aflopen van het contract).

Tabel 2.1*Gerealiseerde oppervlak tijdelijk set-aside bos (bron: Laser)*

Einddatum contract	Aantal contracten	Oppervlak (ha)
2004	5	84
2005	7	83
2006	6	48
2007	2	23
2008	5	135
2009	5	79
2010	4	63
2011	3	59
2012	7	79
2013	7	96
2014	29	378
2015	23	237
2016	5	82
2017	1	5
2018	5	15
2019	3	13
2020	1	49
2020	3	9
Onbekend	11	61
Totaal	132	1596

2.2 Regeling bijdragen snelgroeiend bos

Regeling in het kort

De regeling bijdragen snelgroeiend bos is op 1 januari 1985 van kracht geworden en heeft gelopen tot augustus 1994. Deze regeling stelde, met het oog op de stimulering van houtproductie, f3.000,- beschikbaar voor de aanleg van nieuwe populieren- of wilgenbossen. Als voorwaarde is gesteld dat het bos in de periode tussen 15 en 25 jaar na aanleg wordt geveld (ongeacht de contractperiode). Voor de randstad geldt een afwijkende periode, namelijk tussen de 15 en 40 jaar voor populier en wilg. Voor andere soorten (alleen mogelijk in de randstad) is dit tussen het 30^e en 40^e jaar.

Knelpunten

De regeling bijdragen snelgroeiend bos verplicht de velling van het volledige perceel voor het 25^e jaar. Er zijn echter goede inhoudelijke argumenten op het gebied van houtproductie (zie kader 2.1), natuur en beleving vóór het geleidelijk omvormen van de tijdelijke bossen. Hiervoor zou de kapverplichting moeten vervallen of worden verlengd tot bijvoorbeeld 40 jaar. Toch heeft het ministerie hiervoor (vooralnog) geen faciliteiten willen scheppen, ondanks de grote interesse van bosboeren (en het bijbehorende grote areaal bos). De hierachter liggende redenering is dat regelingen in elkaar over laten lopen, met dan ook nog aparte voorzieningen voor omvormingstermijnen, administratief lastig is, leidt tot hoge uitvoeringskosten en moeilijk te controleren is. Uiteraard kunnen de bestaande contracten wel worden ontbonden met terugbetaling van de subsidie, vermeerderd met wettelijke rente. Dit rentepercentage wordt regelmatig aangepast. Voor elk tijdvak wordt de betreffende rente gerekend.

Door deze opstelling moet een eigenaar van tijdelijk bos die het geleidelijk om wil vormen naar permanent bos de subsidie met wettelijke rente terugbetalen. Bovendien zijn de houtopbrengsten lager, doordat niet alle bomen verkocht worden (in een later stadium kunnen de resterende bomen uiteraard nog wel verkocht worden). De oogstkosten kunnen ook iets hoger uitvallen (geen kaalkap, maar dunnen). Dit wordt naar verwachting echter ruimschoots gecompenseerd door de meeropbrengsten bij een latere oogst (groter volume door bijgroei en hogere opbrengsten per m³). De

inrichtingkosten zullen over het algemeen waarschijnlijk lager uitvallen, doordat minder bomen geplant hoeven worden. De eigenaar hoeft echter maar 5% van de inrichtingkosten zelf te betalen, zodat dit nauwelijks bij zal dragen aan de compensatie van de terugbetaling van de f3000-premie.

De regeling bijdragen snelgroeiend bos is op te knippen in de regeling 1984 (uitgevoerd door Staatsbosbeheer) en in de regeling 1988 (uitgevoerd door het ministerie van LNV). Personen die van deze eerste regeling gebruik hebben gemaakt, zijn verplicht om veranderingen ten aanzien van de regeling (zoals niet voldoen aan de kapverplichting) te melden.

Kader 2.1 Argumenten voor de geleidelijke kap van tijdelijke bossen vanuit de houtproductie

De Regeling bijdragen snelgroeiend bos richt zich specifiek op het stimuleren van de houtproductie. Maar voor de houtproductie is het juist voordelig als de tijdelijke populierenbossen over een langere periode gekapt kunnen worden.

De vitaliteit kan bij sommige klonen op relatief jonge leeftijd voor problemen zorgen, maar voor de meeste klonen is een leeftijd van 50 jaar geen enkel probleem. Ook de bijgroei van de meeste populierenklonen blijft tot ver na het 25^e jaar in stand. Bij een gemiddelde boniteit (groeisnelheid), plantaantal en dunningsregime is het totale houtvolume van een 25 jaar oud populierenbos 160 m³/ha, bij 30 jaar is dit al 226 m³/ha en bij 35 jaar 281 m³/ha.

Houtverwerkers kunnen over het algemeen meer betalen voor dik hout, omdat het rendement hoger ligt en het hout (bij voldoende kwaliteit) voor hoogwaardigere toepassingen gebruikt kan worden. Een gangbare sortimentseis voor fineerhout is bijvoorbeeld een midden-diameter van 35 cm bij een lengte van 5,20, 7,80 of 10,40 meter. Onder dezelfde omstandigheden als hiervoor beschreven, wordt dit pas bereikt bij een leeftijd van 30 tot 35 jaar. Het ouder laten worden van de populieren heeft dus tot gevolg dat de houtopbrengsten (per m³) stijgen en dat het hout hoogwaardiger kan worden gebruikt.

Bosbouwkundig gezien heeft een geleidelijke omvorming van een populierenbos de voorkeur boven de aanplant van een nieuw bos na kaalkap. De populieren vervullen een schermfunctie voor de jonge boompjes. Dit komt de kwaliteit vaak ten goede, waardoor het hout in de toekomst hoogwaardiger ingezet kan worden. Dit levert een toegevoegde waarde op voor zowel de boscijner als de houtverwerkende industrie. Uiteraard heeft geleidelijke omvorming ook belangrijke ecologische en recreatieve voordelen. Door de populieren te laten staan blijft het structuurrijke bos met hoge bomen min of meer in stand. Planten en dieren die zich in 'oude' en structuurrijke bossen thuis voelen zullen in het bos aanwezig blijven als het tijdelijke bos geleidelijk wordt omgevormd in permanent bos. Bij een pas aangelegd bos zal het lang duren voor dezelfde natuurwaarden weer gehaald zullen worden. De ervaringen van Staatsbosbeheer in de Flevopolders laten dit ook zien. Ook de recreatieve waarde zal veel beter in stand blijven bij geleidelijke omvorming. Mensen lopen liever in een bos met oude, hoge bomen dan in een recent aangelegd bos.

2.3 Stimuleringsregeling bosaanleg op landbouwgronden

Regeling in het kort

De Stimuleringsregeling bosaanleg op landbouwgronden (SBL-regeling) is op 1 december 1993 van kracht geworden en heeft gelopen tot 1 januari 2000. Deze regeling stimuleerde bosaanleg op landbouwgronden door het uitkeren van een vaste jaarlijkse inkomenssteun én een eenmalige beplantingssubsidie. Deze regeling was voornamelijk interessant voor landbouwbedrijfschouwen, die een hogere bijdrage ontvingen. Hierbij kon gekozen worden voor tijdelijk of permanent bos. Voor tijdelijk bos was de jaarlijkse inkomenscompensatie f1.200,- per jaar. Tijdelijke bossen moeten gedurende 15 jaar in stand worden gehouden. Dunnen is alleen toegestaan als dit bosbouwkundig verantwoord is. Als de beplanting voor het einde van de periode gekapt wordt, dan wordt zowel de gehele beplantingssubsidie als (een deel van de) de reeds uitbetaalde inkomenscompensatie teruggevorderd (incl. wettelijke rente). De regeling verplicht niet tot het kappen van de opstand. Bijplanten is toegestaan.

Oppervlak tijdelijk SBL-bos

In totaal is er 524 hectare tijdelijk SBL-bos aangelegd in de periode 1993 tot en met 1999 (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2

Gerealiseerde oppervlak tijdelijk SBL-bos (excl. privaatrechtelijke personen) (Bron: Laser)

Jaar van aanvraag	Einddatum contract	Aantal contracten	Oppervlakte (ha)
1993	2008	35	188,42
1994	2009	32	151,09
1995	2010	28	142,08
1996	2011	7	11,96
1997	2012	7	9,96
1998	2013	8	7,63
1999	2014	10	13,23
Totaal		127	524,37

Knelpunten

De SBL-regeling werpt geen knelpunten op voor de geleidelijke omvorming van tijdelijk bos naar permanent bos (na het aflopen van het contract).

2.4 Regeling vrijstelling meldings- en herplantplicht

Regeling in het kort

Op 5 oktober 1982 is de "Beschikking vrijstelling meldings- en herplantplicht" vastgesteld. Deze beschikking maakt het mogelijk om vrijstelling te krijgen van de meldings- en herplantplicht van de boswet. Dat wil zeggen dat bossen met deze vrijstelling binnen 25 jaar mogen worden gekapt zonder dat dit hoeft te worden gemeld en er opnieuw moet worden geplant. De grond behoudt dus de bestemming 'landbouwgrond'. In mei 1989 is de termijn van de vrijstelling opgerekt naar 40 jaar. De regeling verplicht niet tot kap, maar als niet het gehele bos binnen deze termijn is gekapt, vervalt de vrijstelling automatisch en zijn de meldings- en herplantplicht weer gewoon van toepassing. Het is dan dus juridisch bosgrond geworden (planologisch niet!). Hierdoor treedt een aanmerkelijke grondwaardedaling op, die niet meer door subsidies (Subsidieregeling Natuurbeheer) kan worden opgevangen. Tijdig kappen van de gehele opstand is dus van groot belang voor eigenaren van tijdelijk bos.

Knelpunten

Als het tijdelijke bos niet volledig gekapt is voor het aflopen van de vrijstellingsperiode, dan vervalt de vrijstelling automatisch en is de bestemming gewijzigd in bosgrond. Er kan dan geen aanspraak meer worden gemaakt op de functieveranderingssubsidie van de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN). De subsidietoekenning vanuit de SN voor functiewijziging moet dus eigenlijk zijn toegewezen voor de vrijstellingsperiode afloopt. Laser is op de hoogte van deze problematiek en heeft mondeling aangegeven hier rekening mee te houden. Voor de boseigenaar is zaak om tijdig te beginnen met de aanvraag van de functieveranderingssubsidie om de hierboven geschetste problemen te voorkomen. Vooroverleg met Laser is aan te bevelen.

2.5 Regeling Natuurbeheer

Regeling in het kort

De Regeling stimulering bosuitbreiding op landbouwgronden (voor permanent bos) is per 1 januari 2000 vervangen door de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN). De SN ondersteunt de ontwikkeling van 'nieuwe' natuur. Van 'nieuwe' natuur is sprake, wanneer landbouwgrond verandert in natuur of bos, of wanneer bestaande natuur omgevormd wordt in natuur van hogere kwaliteit. Voor de ontwikkeling van 'nieuwe' natuur kent de subsidieregeling twee subsidiesoorten:

Functieveranderingssubsidie

Als landbouwgrond wordt omgevormd tot natuur of bos, dan heeft dit een waardedaling van de grond tot gevolg. Om te voorkomen dat dit een obstakel vormt voor de deelname aan de ontwikkeling van natuur kent de regeling een functieveranderingssubsidie. Functieveranderingssubsidie wordt verstrekt ter compensatie van inkomensverlies bij omvorming van landbouwgrond in natuur. Het subsidiebedrag is gebaseerd op de kapitalisatie van het verschil in productierendement tussen het terrein als landbouwgrond en als natuurterrein. De subsidie die jaarlijks wordt uitbetaald is gekoppeld aan de gemiddelde grondprijs in de betreffende gemeente. De subsidiebedragen variëren grofweg tussen 900 en 3.400 euro per hectare/jaar. Na elk tijdvak van zes jaar worden de bedragen gecorrigeerd voor inflatie. De subsidie wordt verstrekt voor een periode van 30 jaar. Het Nationaal Groenfonds kent een financiële regeling waardoor de jaarlijkse termijnen contant gemaakt worden tegen een gunstige 'groene' rente en ineens in het eerste jaar uitbetaald worden.

Om tijdelijk bos om te zetten in permanent bos met gebruikmaking van de subsidies van de regeling natuurbeheer, is het noodzakelijk dat deze tijdelijke bossen gezien worden als landbouwgrond. De definitie van landbouwgrond is dus van groot belang. Landbouwgrond is in de SN als volgt gedefinieerd: 'grond waarop ten minste vanaf 31 juli 1992 enige vorm van akkerbouw, weidebouw, veehouderij, pluimveehouderij, tuinbouw en elke andere vorm van bodemcultuur hier te lande, met uitzondering van bosbouw, wordt bedreven, of gronden die uit productie zijn genomen in het kader van de Beschikking ter zake van het uit productie nemen van landbouwgrond of de regeling EG-steunverlening akkerbouwgewassen.'.

Het ministerie van LNV, directie Natuurbeheer heeft in een reactie aangegeven dat tijdelijk bos juridisch gezien landbouwgrond is. Bij de omvorming van tijdelijke bossen naar permanent bos dus gebruik kan worden gemaakt van de functieveranderingssubsidie. Dit kan alleen in combinatie met inrichtingssubsidie.

Inrichtingsubsidie

De inrichtingsubsidie draagt de kosten van maatregelen die een terrein geschikt maken voor een bepaald natuurpakket. Het subsidiebedrag voor inrichting bedraagt maximaal 95% van de werkelijk gemaakte subsidiabele kosten met een maximum van 6.800 euro per hectare. Voor inrichtingsubsidie geldt een tijdvak van 6 jaar, d.w.z. dat de inrichtingsmaatregelen binnen 6 jaar voltooid moeten zijn. Zo kan bijvoorbeeld in dit tijdvak een deel van het tijdelijke bos worden geveld en worden bijgeplant.

In deze periode komen, na afronding van de inrichtingswerkzaamheden, ook de beheerskosten in aanmerking voor subsidie. Voor het pakket bos (bijlage 2) is dit 47 euro per hectare, voor het pakket bos met verhoogde natuurwaarde 64 euro. Daarboven op komen de openstellingbijdrage van 9,53 euro en het recreatiepakket 14,07 of 23,14 euro, afhankelijk per gemeente. Het beheer in de eerste zes jaar kan echter ook worden meegenomen in het inrichtingsplan. De beheerskosten worden dan op basis van werkelijke kosten vergoed. Een eenvoudige rekensom kan leren welke optie het meest voordelig is. Voor het omvormen van tijdelijk bos zal het opnemen van beheermaatregelen in het inrichtingsplan in de meeste gevallen het meest gunstig zijn. Om voor inrichtingsubsidie in aanmerking te komen moet het betreffende pakket normaal gesproken deel uitmaken van een natuurgebiedsplan of RBON-begrenzingsplan. Voor de aanleg van bos geldt dit echter niet.

Onder de subsidiabele kosten voor inrichting vallen de kosten voor (voor zover relevant):

- ▶ Het opstellen van een inrichtingsplan door derden
- ▶ De bebossing van een terrein
- ▶ Grondverzet, de verwijdering van opstallen, begroeiing of beplanting
- ▶ Maatregelen, gericht op de wijziging van de waterhuishouding
- ▶ Maatregelen tot aanpassing van de bereikbaarheid van het terrein, waaronder de aanleg of het herstel van wegen en paden
- ▶ Overige maatregelen voorzover noodzakelijk in verband met de desbetreffende inrichting

Niet subsidiabele kosten zijn kosten die verband houden met:

- ▶ Het verwijderen van bodemverontreiniging of afval
- ▶ De bouw van opstallen, de aanleg van parkeergelegenheden of recreatieve voorzieningen
- ▶ De aanschaf van machines

Knelpunten

De subsidieregeling natuurbeheer werpt geen knelpunten op voor de geleidelijke omvorming van tijdelijk bos naar permanent bos (na het aflopen van het contract). Er kan gebruik worden gemaakt van zowel inrichting- als functieveranderingssubsidie. Na de nieuwe aanplant moet het bos vallen onder de Boswet (geen vrijstelling voor de meldings- en herplantplicht).

2.6 Boscertificaten

Regeling in het kort

Het Nationaal Groenfonds heeft in 2000 zogenaamde boscertificaten geïntroduceerd. Particulieren, bedrijven en andere organisaties die nieuw, permanent bos aanleggen kunnen een financiële vergoeding krijgen voor de hoeveelheid CO₂ die dit bos vastlegt. De vergoeding varieert grofweg tussen de 4.500 en 6.800 euro, al naar gelang de hoeveelheid CO₂ die het nieuwe bos in 50 jaar vastlegt. Boomsoorten, groeiplaatsomstandigheden en beheer bepalen tezamen de hoeveelheid CO₂ die het

nieuwe bos vastlegt. Deze inkomstenbron is in principe fiscaal onbelast vanwege de bosbouwvrijstelling. Een voorwaarde is dat het bos opengesteld wordt voor bezoekers.

Knelpunten

Aan het Nationaal Groenfonds is voorgelegd of om te vormen tijdelijke bossen in aanmerking komen voor een boscertificaten-bijdrage. Het Nationaal Groenfonds sluit zich in principe aan op bestaande regelingen, m.n. de Subsidieregeling Natuurbeheer. Als het Nationaal Groenfonds het ministerie van LNV volgt, zullen ze er van uitgaan dat juridisch gezien pas sprake is van bos, na de omvorming van de tijdelijke bossen (na het inleveren van de vrijstelling van de meldings- en herplantplicht). Eigenaren van om te vormen tijdelijke bossen zouden dan in aanmerking komen voor een bijdrage uit de boscertificaten. Het Nationaal Groenfonds is echter ook gehouden aan de richtlijnen van het Kyoto protocol. Het Nationaal Groenfonds zal binnenkort een beslissing nemen over dit onderwerp.

3 PLANOLOGISCHE KNELPUNTEN

3.1 Inleiding

Niet in alle gevallen is het planologisch gezien wenselijk dat tijdelijke bossen blijven bestaan, bijvoorbeeld in het geval de bossen zijn aangelegd in een overwegend open landschap. Voor de omvorming van tijdelijk bos tot permanent bos is een bestemmingswijziging in het kader van het bestemmingsplan noodzakelijk. Deze omvorming wordt procedureel veelal op dezelfde wijze behandeld als het aanleggen van een nieuw bos op landbouwgrond. Uiteraard kan de huidige aanwezigheid van een bos de drempel tot een bestemmingswijziging wel verlagen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een bestemmingswijziging. Zij moeten dit doorvoeren in hun bestemmingsplan. De gemeente kan binnen de marges van het provinciaal omgevingsbeleid op lokaal niveau bekijken of instandhouding gewenst is.

Er is geen landelijk beleid voor instandhouding van tijdelijk bos ontwikkeld en geen enkele provincie heeft er specifiek beleid voor opgesteld. Vooraf is dus niet te zeggen welk deel van het tijdelijke bos permanent in stand kan worden gehouden, want elk tijdelijk bos zal individueel beoordeeld worden. Om toch enigszins een beeld te krijgen van de mogelijkheden, is bij elke provincie geïnventariseerd in welke gebieden omvorming tot permanent bos wenselijk is en in welke gebieden niet.

3.2 Planologisch bosbeleid per provincie

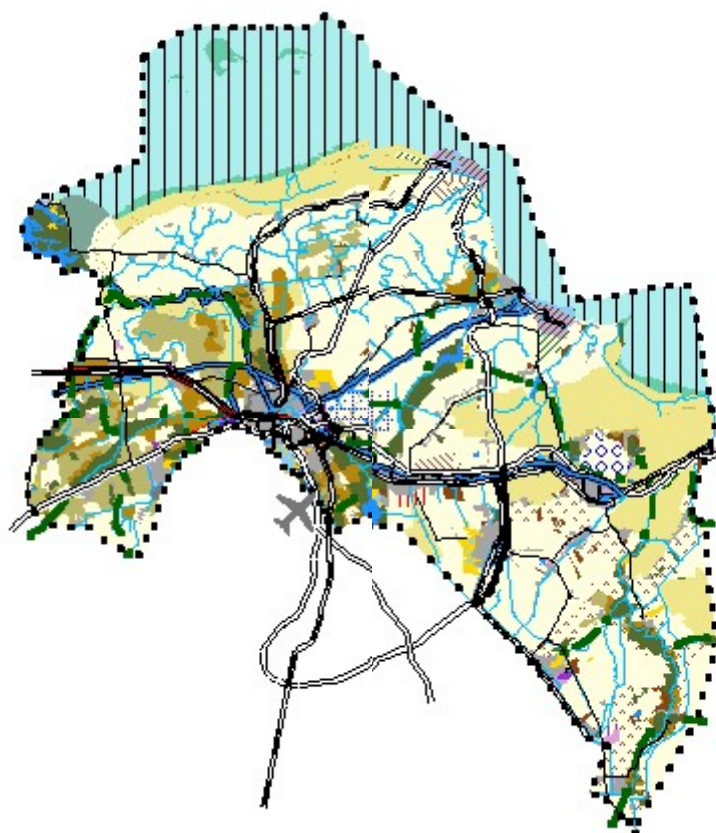
Groningen

Bosaanleg is in de provincie Groningen mogelijk binnen de bosontwikkelingszones (zie figuur 3.1). De voorkeur gaat hierbij uit naar permanent bos met meerdere functies. Uitgangspunt is dat woonmilieu en recreatiemogelijkheden zoveel mogelijk worden versterkt en dat aantasting van natuur en landschap wordt voorkomen. Bosaanleg binnen de bosontwikkelingszones, grenzend aan grootschalige open gebieden is alleen mogelijk op basis van een afgewogen visie van de gemeente. De provincie vraagt in het streekplan gemeenten de bosontwikkelingszones te begrenzen en criteria voor bosaanleg op te nemen in hun bestemmingsplannen.

Buiten de bosontwikkelingszones is bosaanleg alleen mogelijk als die integraal onderdeel is van meer omvattende functieveranderingen en plaatsvindt in aansluiting op bebouwd gebied en aangrenzende bebouwingslinten. Daarbij is altijd een ondersteunende ruimtelijke visie van de gemeente nodig.

Behalve particulieren moeten ook gemeenten zich houden aan de bosontwikkelingszones. In grootschalige open gebieden waar in het verleden tijdelijk bos is aangeplant moet op basis van criteria een belangenafweging gemaakt worden tussen natuur, landschap en landbouw. Indien er geen maatschappelijke bezwaren zijn kan het tijdelijk bos omgezet worden in een permanent bos.

Figuur 3.1
Bosontwikkelingszones in Groningen

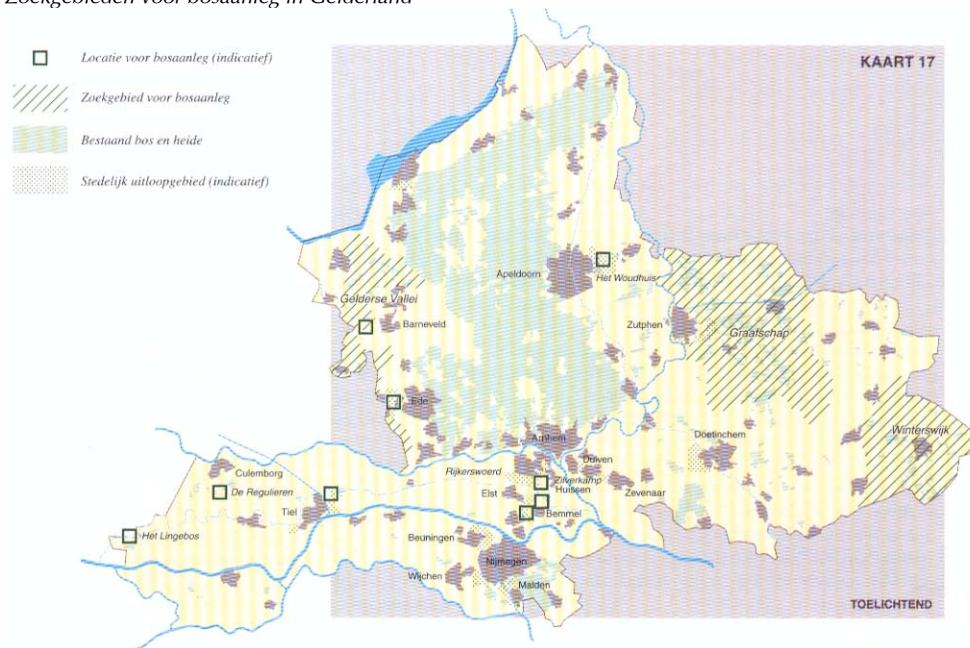

Gelderland

De belangrijkste doelen van het bosbeleid in Gelderland zijn behoud, bescherming en kwalitatieve verbetering van het bestaande bos en uitbreiding van het bosareaal voor zowel natuur, recreatie als productie. Plaatselijk wordt uitbreiding van het bosareaal nagestreefd met als doel onder meer versterking en herstel van de landschapsstructuur, het realiseren van recreatiemogelijkheden in stedelijke gebieden, het inpassen van storende elementen in het landschap en het realiseren van ecologische verbindingszones. Aanleg van bos gebeurt bij voorkeur in combinatie met andere functies, bijvoorbeeld grondwater-beschermingsgebieden en stedelijke uitloopgebieden.

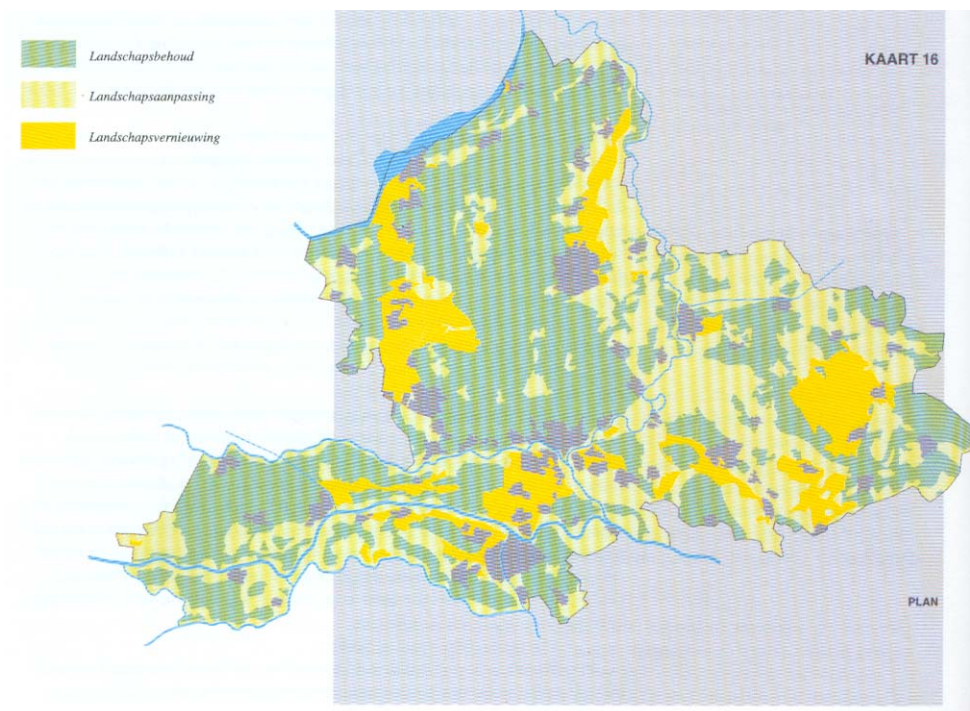
Bosaanleg zal in principe moeten passen binnen het provinciale ruimtelijke beleid. In dit geval is van belang dat het nieuwe bos in het bestaande landschap past en/of het landschappelijke karakter versterken. In het streekplan wordt met betrekking tot landschap onderscheid gemaakt tussen open, gesloten en kleinschalige gebieden (figuur 3.2). Bosaanleg is in principe niet gewenst in de open gebieden. In karakteristieke open komgebieden wordt geen bosaanleg toegestaan. In de kleinschalige gebieden is met name kleinschalige bosaanleg geschikt (ook houtwallen e.d.). De gesloten gebieden bestaan op het moment al grotendeels uit bos.

Figuur 3.2
 Zoekgebieden voor bosaanleg in Gelderland

Verder is in het streekplan aangegeven waar landschapsbehoud, -aanpassing of -vernieuwing plaats moet vinden (figuur 3.3). Bosaanleg kan met name plaatsvinden in de laatste twee gebieden.

Figuur 3.3
 Landschapsstrategieën in Gelderland

Drenthe

De provincie Drenthe heeft haar ruimtelijke beleid in een Provinciaal Omgevingsplan (POP) verwoord. Het landelijk gebied is verdeeld in zes zones. De zones 1, 2, 3 en 4 hebben een landbouwfunctie en de zones 5 en 6 zijn natuurgebieden en bossen. Voor zone 6 geldt als belangrijkste doelstelling bossen met een meervoudige doelstelling. Zone 1 is gereserveerd voor agrarische activiteiten waaronder ook houtteelt valt. In deze zone is bosuitbreiding mogelijk. In zone 2 is aanleg van bossen mogelijk onder de voorwaarde dat gebiedskenmerken en de cultuurhistorische hoofdstructuur in stand blijven. Zone 3 staat bosuitbreiding toe mits dit landschappelijk verantwoord is, in zone 4 en 5 gaat het om bos ter versterking van de natuurwaarden. Zone 6 is al bos.

Bosaanleg vindt bij voorkeur plaats in gebieden waar het de grootse maatschappelijke meerwaarde op zal leveren. De provincie ondersteunt de clustering van multifunctionele bossen in de aanleg, aangezien grotere bosenheden zich beter ontwikkelen en tot een beter bedrijfsresultaat leiden. Ook kunnen landschappelijke, landbouwkundige, cultuurhistorische en bosbouwkundige structuren bij bosclustering beter in stand worden gehouden. De clustering wordt gestimuleerd door de Stichting Bosclustering Drenthe. Bosaanleg zonder clustering is onder voorbehoud wel mogelijk maar de ondersteuning van de provincie en de stichting vallen dan weg. Hiermee kan de provincie de locatiekeuze voor bosuitbreiding dus sturen.

Overijssel

De provincie Overijssel reguleert bosaanleg aan de hand van verschillende zones in het landelijk gebied, waar diverse mogelijkheden en beperkingen voor bosbouw zijn aangegeven. Daartoe is in het Streekplan indicatief aangegeven in welke gebieden bosuitbreiding mogelijk is en waar bosaanleg ongewenst is.

Bij de realisatie van zowel tijdelijk als permanent bos staat de inpassing in het landschap voorop, onafhankelijk van de functie van het bos. Van belang voor de realisatie is de aanwezigheid van belangrijke landschapskenmerken; open essen mogen bijvoorbeeld niet beplant worden. De gebiedskenmerkentabel in het streekplan is hierbij richtinggevend.

De provincie onderscheidt drie typen bos, te weten tijdelijke productiebeplantingen, multifunctioneel bos, en bos met overwegend natuurfunctie. In grootschalige landschappen is bosaanleg, met name in de vorm van tijdelijk productiebossen, een mogelijkheid als ondersteuning van de agrarische sector. In de kleinschalige landschappen kan eveneens bos worden ontwikkeld maar agrarische en landschappelijke kwaliteiten scheppen duidelijk randvoorwaarden. In aansluiting op landschappelijke kenmerken is bosuitbreiding met een recreatieve functie ook een mogelijkheid. Er is een duidelijke voorkeur voor multifunctioneel bos in de buurt van steden en dorpen.

De derde categorie -bos met de nadruk op natuur- is deels een onderdeel van de EHS en voorziet in de ontwikkeling van permanente, multifunctionele bossen. Het natuurbelang staat voorop maar recreatief medegebruik wordt niet uitgesloten.

Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant wil met bosuitbreiding bijdragen aan het versterken van het vestigingsklimaat en het verbeteren van de woon- en werkomgeving. Daarnaast onderschrijft de provincie de behoefte aan meer bos ter ontlasting van de recreatieve druk op de bestaande bos- en natuurgebieden. Voor de aanleg van bossen zijn drie

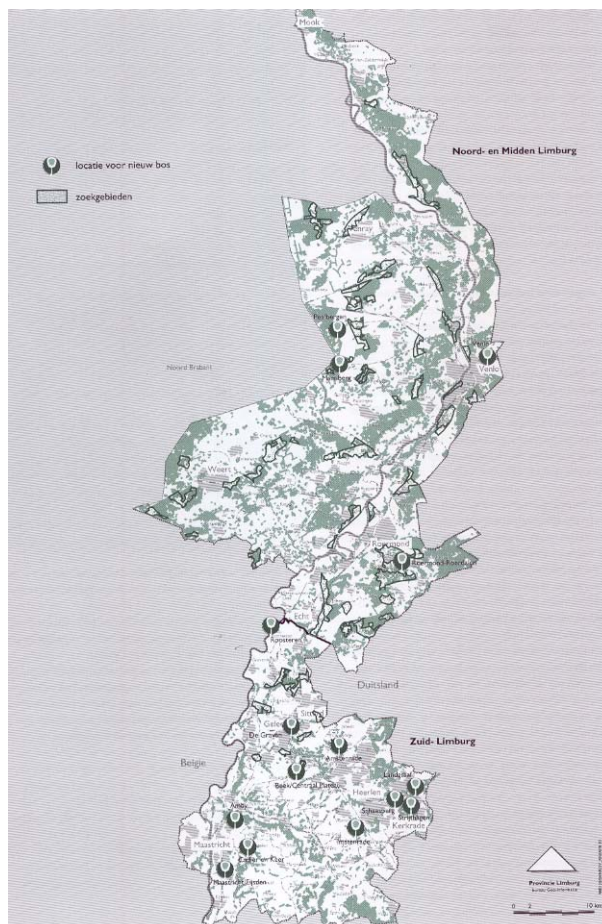
vormen van bosuitbreiding van belang voor Noord-Brabant. Dit zijn de boslocaties in de vier grote stadsregio's, de realisatie van nieuwe landgoederen en de uitwerking van de overige boslocaties. Daarnaast wordt bos gerealiseerd bij de inrichting van de EHS. In de nota wordt geen aandacht besteed aan de planologische aspecten van bosaanleg door particulieren.

Limburg

De provincie Limburg wil 2.000 ha nieuw multifunctioneel bos, 1.000 ha bos op landbouwgronden en 1.000 ha natuurbos aanleggen in de periode tot 2023, Hiervoor zijn zoekgebieden ingesteld (figuur 3.4).

Figuur 3.4

Overzichtskaart grote boslocaties en zoekgebieden bos

Utrecht

De provincie Utrecht voorziet in het ontwikkelen van nieuwe bosgebieden in verband met de grote tekorten aan mogelijkheden voor extensieve vormen van recreatie in de nabijheid van de verstedelijkte gebieden en de plaatselijke overbelasting van de bestaande bos- en natuurgebieden. Bosaanleg is in principe mogelijk, met uitzondering van zogenaamde 'open' gebieden, zoals West-Utrecht, Eemland en een deel van het Noordelijk Park.

Zeeland

Bosaanleg dient in de provincie Zeeland in beginsel plaats te vinden waar de meerwaarde voor de ruimtelijke kwaliteit het grootst is en waar, ter versterking van de landschappelijke structuur, verdere verdichting wordt nagestreefd. Het gaat om de volgende gebieden: de binnenduinrand, de kreekkruggen, delen van de voormalige getijdegeulen en delen van het dekzandgebied. Gemeenten worden gevraagd op de aangegeven voorkeurslocaties bosaanleg door middel van een functiewijziging mogelijk te maken.

Als randvoorwaarde geldt, dat in gave open landschappen en in en rond (zone van tenminste 100 meter) natuurgebieden, waar voor het streefbeeld behoud van openheid noodzakelijk is, bosaanleg geweerd wordt. Het betreft met name de volgende gebieden:

- ▶ de oeverzones (waaronder de inlagen en karrevelden) van de Ooster- en Westerschelde;
- ▶ de restante gave oudland-poelgebieden op Walcheren, Yerseke/Kepelse Moer, delen van de Goesse Poel en Hengstdijkse Putting;
- ▶ krekten en kreekresten met belangrijke weidevogelpopulaties (graslandkreekresten)
- ▶ gave, kleinschalige dijkenlandschappen: Zak van Zuid-Beveland en rond het Eiland van Cadzand;
- ▶ gebieden van belang voor de opvang van wintergasten (ganzen, kleine zwanen en smienten).

In de Provinciale Bosnota van Zeeland wordt geconstateerd dat tijdelijke bossen zijn aangelegd op 'plaatsen waar dat om landschappelijke en ecologische redenen ongewenst is'. Er wordt echter niet verder op ingegaan.

Friesland

Friesland is een provincie met een dominante rol voor grasland en melkveehouderij waar van oudsher geen bosbouw van betekenis heeft plaatsgevonden. Het beleid van de provincie is er op gericht deze stand van zaken te handhaven. Het beleid heeft als doel het landschap open te houden en kent weinig ruimte voor bosuitbreiding.

Noord-Holland

Bosuitbreiding in de provincie Noord-Holland vindt plaats in de vorm van groenontwikkeling in de stedelijk regio's, maar binnen de randvoorwaarden die gesteld worden door natuur, landschap en cultuurhistorie. De geplande bosuitbreiding heeft hoofdzakelijk een multifunctioneel doel waarbij de nadruk ligt op recreatie en natuur. Bos zou vanuit dit oogpunt een open karakter moeten hebben met veel open plekken. Bescherming van cultuurhistorische waarden heeft tot gevolg dat de traditionele veenweidegebieden niet bebost mogen worden. Aan de andere kant hebben agrarische activiteiten met een hoge economische rentabiliteit de voorkeur boven tijdelijk en permanent bos. Daardoor krijgen glastuinbouw en bollenteelt in de kop van Noord Holland en achter de duinen voorrang. In de gebieden waar bosaanleg in principe mogelijk is wordt de realisatie van bos gestuurd door de lokale politiek. Inpassing in het bestaande landschap is hiervoor het voornaamste criterium. De karakteristieke openheid van het landschap dient bewaard te blijven.

Provincie Zuid-Holland

Bosuitbreiding in de provincie Zuid-Holland moet de landschappelijke structuur versterken en de mogelijkheden voor recreatie vergroten. Randvoorwaarden voor de aanleg van zowel permanente als tijdelijke bossen zijn natuur en landschap. Dit houdt bijvoorbeeld in dat in Landschapsbehoudgebieden en veenweidegebieden met

weidevogels geen bosaanplant gewenst is.

Flevoland

Momenteel is er geen beleid dat zich richt op bosuitbreiding. Wel is in het streekplan aangegeven dat er beleidsmatige wensen zijn om enkele bosgebieden uit te breiden, bijvoorbeeld langs de randmeren en bij Emmeloord.

3.3 Conclusies

Uit bovenstaande inventarisatie kan worden geconcludeerd dat de provincies in grote delen van Nederland geen bosaanleg wensen, met name in de karakteristieke open gebieden. Maar ook binnen de bosontwikkelingszones is een aanlegvergunning voor nieuwe bossen en dus ook de instandhouding van tijdelijke bossen allerminst zeker, omdat de beoordeling op lokaal niveau plaatsvindt. Hierbij kunnen betrokkenen allerlei bezwaren indienen die bosaanleg kunnen frustreren. Dit is ook de dagelijkse praktijk.

Enkele provincies vragen daarom in hun streekplan aan gemeenten om beleid te ontwikkelen voor bosuitbreiding, bijvoorbeeld door de provinciale begrenzings van de bosontwikkelingszones gedetailleerd vast te leggen. In de praktijk blijkt hier slechts mondjesmaat aan tegemoetgekomen te worden. Er is nog veel stimulerend werk en voorlichting nodig om gemeenten zo ver te krijgen dat ze hiervoor beleid gaan ontwikkelen. In het bosvoorlichtingsproject van de Unie van Bosgroepen en Stichting Bos en Hout is geprobeerd een bijdrage te leveren aan de oplossing van dit knelpunt. Er is een artikel geschreven en voorlichtingsbijeenkomst in Zwolle en Tilburg georganiseerd om gemeenten op hun mogelijkheden en verantwoordelijkheden te wijzen op het gebied van bosuitbreiding.

4 INTERESSE VOOR DE OMSCHAKELING NAAR PERMANENT BOS

De omzetting van tijdelijke bossen in permanente bossen is sterk afhankelijk van de interesse van de boseigenaren. Om deze interesse te peilen is, in samenwerking met NLTO, een enquête gehouden onder 70 leden van de Vereniging van Noordelijke Houttelers. Dit zijn zowel agrariërs met tijdelijk bos als agrariërs met permanent bos. Aangezien vooraf niet bekend was welke leden tijdelijk bos hebben, zijn alle leden geënquêteerd. De enquête is opgenomen in bijlage 1.

De enquête is door 20 agrariërs (met tijdelijk bos) volledig ingevuld geretourneerd. Deze groep heeft in totaal 620 hectare tijdelijk bos in bezit. Veertien agrariërs (70%) hebben aangegeven in principe wel door te willen gaan met bos. In totaal gaat het hierbij om 424 hectare. Van deze groep willen er 3 doorgaan met tijdelijk bos (49 ha) en 11 willen er overstappen op permanent bos (375 ha). Ongeveer driekwart van de respondenten geeft hierbij de voorkeur aan het geleidelijk omvormen van het tijdelijke bos in plaats van volledig kappen en opnieuw planten. In tabel 4.1 is weergegeven wanneer de contracten van deze groep agrariërs aflopen. Als er mogelijkheden zouden zijn om tijdens de huidige contractperiode over te stappen op permanent bos, zou het merendeel van de 14 agrariërs (77%) dit overwegen.

Tabel 4.1
Areaal tijdelijk bos waarvan de contracten aflopen in een bepaald periode

Periode	Areaal (schatting)
2005 t/m 2007	90
2008 t/m 2012	126
2014 en 2015	135
2021 en 2030	73

In de enquête konden de respondenten de randvoorwaarden invullen die vervuld moeten worden, willen ze daadwerkelijk overstappen op permanent bos. Het merendeel van de ingevulde randvoorwaarden kwam op hetzelfde neer, namelijk dat het financieel aantrekkelijk moet zijn om over te stappen. Een andere randvoorwaarde die de respondenten stellen is dat de overheid bij het overstappen naar permanent bos financiële (subsidies) en fiscale zekerheid geeft (inkomstenbelasting), zodat ze niet achteraf voor verrassingen komen te staan. Verder werd nog genoemd dat de inrichting voor zover mogelijk zelf bepaald moet kunnen worden en het subsidiebedrag gekoppeld moet zijn aan de grondprijzen.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Conclusies

- ▶ Er is grote interesse bij de eigenaren van tijdelijk bos om geleidelijk om te vormen van tijdelijk naar permanent bos. Van de respondenten op de enquête heeft ruim 60% aangegeven in principe wel over te willen stappen op permanent bos. Ongeveer driekwart van de respondenten wil het tijdelijke bos daarbij het liefst geleidelijk omvormen.
- ▶ De overstap van tijdelijk bos naar permanent bos tijdens de contractperiode is alleen mogelijk als alle subsidies, vermeerderd met wettelijke rente, worden terugbetaald.
- ▶ De overstap van tijdelijk bos naar permanent bos na afloop van de contractperiode is zondermeer mogelijk als de huidige opstand volledig wordt geveld en er opnieuw bebost wordt volgens de eisen van Subsidieregeling Natuurbeheer. Het is niet nodig om er eerst weer landbouwgrond van te maken. Stobben kunnen met andere woorden blijven zitten.
- ▶ Er zijn voor de overstap van tijdelijk bos naar permanent bos na afloop van de contractperiode door geleidelijke omvorming twee knelpunten gesignaleerd (tabel 5.1).
 1. De regeling bijdragen snelgroeiend bos verplicht de velling van het volledige perceel voor het 25^e jaar. Dit vormt een knelpunt voor de geleidelijke omvorming van tijdelijk bos, dat over het algemeen over de 25 jaar heen gaat.
 2. Het tweede knelpunt ligt in het feit dat nog niet zeker is of bij geleidelijke omvorming aanspraak kan worden gemaakt op de inkomsten uit boscertificaten.
- ▶ Wanneer deze knelpunten blijven bestaan zullen de meest boseigenaren er voor kiezen om de huidige opstand te vellen en opnieuw te beginnen met permanent bos.

Regeling	Knelpunten
Set-aside regeling	Geen
Regeling bijdragen snelgroeiend bos	Velling gehele perceel verplicht voor 25 ^e jaar
SBL-regeling	Geen
Regeling vrijstelling meldings- en herplantplicht	Aandachtspunt: Kappen of toegewezen functieveranderingssubsidie vóór verlopen vrijstellingsperiode van belang
Subsidieregeling natuurbeheer	Geen
Boscertificaten	Vergoeding niet zeker

- ▶ Het geleidelijke omvormen van tijdelijk bos naar permanent bos heeft ecologisch, recreatief en vanuit houtproductieperspectief de voorkeur boven kaalkap en alles opnieuw beplanten. Maar de meeste eigenaren van tijdelijk bos zullen zich vooral laten leiden door de financiële consequenties. Afgezien van de onzekerheid over de bijdrage van het Nationaal Groenfonds zijn de eigenaren die gebruik maken van de Regeling bijdragen snelgroeiend bos, bij geleidelijke omvorming verplicht om de f 3000,- premie, vermeerderd met rente terug te betalen. Het is onder de

huidige omstandigheden financieel dus aantrekkelijker om de gehele opstand kaal te kappen en opnieuw te beginnen met jong plantsoen. Dit is vanuit de verschillende bosfuncties geredeneerd een onwenselijke situatie.

- ▶ Een aandachtspunt voor eigenaren van tijdelijk bos is het automatisch verlopen van de vrijstelling melding- en herplantplicht. Als dit gebeurt wordt het tijdelijke bos automatisch permanent bos (het bos valt dan onder de Boswet). In zo'n geval kan de grond niet meer straffeloos worden teruggebracht tot landbouwgrond en kan er geen gebruik meer worden gemaakt van subsidies voor permanent bos. Tijdig kappen of tijdig overstappen op permanent bos (met functieveranderingsubsidie) is belangrijk.
- ▶ Ondanks het feit dat er momenteel al bos staat, is het geenszins zeker dat dit mag worden omgevormd tot permanent bos. Voor de instandhouding van het bos is toestemming van de gemeente (en de provincie) nodig. De plannen zullen hiervoor worden getoetst aan het gemeentelijke en provinciale beleid. Niet in alle gevallen vinden provincies en gemeenten het planologisch gezien wenselijk dat tijdelijke bossen blijven bestaan, bijvoorbeeld in het geval de bossen zijn aangelegd in een overwegend open landschap.

5.2 Aanbevelingen

- ▶ Het succes van is onder andere afhankelijk van de beslissing van het Nationaal Groenfonds of dergelijke 'nieuwe' permanente bossen in aanmerking komen voor een bijdrage uit de boscertificaten. Nader overleg tussen eigenaren van tijdelijk bos en het Nationaal Groenfonds is gewenst.
- ▶ Een andere succes/faalfactor voor het geleidelijk omvormen van tijdelijk bos naar permanent bos is het terugbetalen van de f3.000-premie aan het ministerie van Economische Zaken bij de geleidelijke omvorming van tijdelijk naar permanent bos. Wellicht kunnen deze kosten worden opgenomen als inrichtingskosten binnen de Subsidieregeling Natuurbeheer. Hiervoor is nader overleg noodzakelijk tussen eigenaren van tijdelijk bos en het ministerie van LNV.
- ▶ Gemeenten hebben vaak geen uitgewerkt planologisch beleid voor bosaanleg. Het is voor eigenaren van tijdelijk bos daarom verstandig om tijdig te overleggen met de betreffende provincie en gemeente om te bekijken of een bestemmingswijziging van tijdelijk naar permanent bos te realiseren is. Een voorbereidingstijd van 1½ tot 2 jaar is normaal gesproken voldoende.

BIJLAGE 1

Stichting Bos en Hout onderzoekt de mogelijkheden van het omvormen van tijdelijke bossen naar blijvende bossen. Hiervoor komen drie mogelijkheden in beeld:

1. De verplichte termijn volmaken, het bos geheel vellen en vervolgens een subsidieaanvraag voor blijvend bos indienen.
2. De verplichte termijn volmaken en dan het huidige bos geleidelijk vervangen door andere bomen.
3. De verplichte termijn niet volmaken, maar eerder omschakelen naar blijvend bos.

Met behulp van deze enquête wordt de interesse van de 'blijvend bos eigenaren' geïnterviewd.

Adresgegevens (vrijwillig)

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

-
1. Hoeveel tijdelijk bos heeft u? **	ha
2. Wat is de contractperiode? **	jaar
3. Wanneer lopen de contracten af? **	20.....
4. Overweegt u om na de contractperiode door te gaan met bos?	ja / nee*
5. Zo ja, met hoeveel hectare	ha
6. Geeft u dan de voorkeur aan tijdelijk of blijvend bos?	tijdelijk / blijvend*

7. Als u ná de contractperiode over zou stappen naar blijvend bos, aan welk van de twee volgende opties geeft u dan de voorkeur?

a. het bos in één keer kappen en opnieuw planten

óf

Voorkeur voor a / b*

b. het huidige bos langzaam vervangen door andere bomen?

* Omcirkelen wat van toepassing is.

** Bij meerdere contracten, s.v.p. per contract weergeven.

8. Als er de mogelijkheid zou zijn om tijdens de contractperiode over te stappen op blijvend bos, zou u dit dan overwegen? ja / nee*

9. Zo ja, met hoeveel hectare ha

10. Onder welke voorwaarden?

a.

b.

c.

d.

e.

11. Ruimte voor opmerkingen

De enquête graag in bijgevoegde enveloppe retourneren (geen postzegel nodig!):

HARTELIJK DANK VOOR UW MEDEWERKING!

BIJLAGE 2

BASISPAKKET 09: BOS

- 1 *Natuurresultaat basis:*
Tenminste 90% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit bos waarop de Boswet van kracht is; En ten minste 5% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met één of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 30); En de verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot.
- 2 *Beheersvoorschriften:*
Geen.

Minimum oppervlakte beheerseenheid, behorende bij basispakket Bos: 5 hectare, of 0,5 hectare, in geval het gehele terrein waarop de aanvraag betrekking heeft ten minste 5 hectare aaneengesloten gebied beslaat, of 2 hectare in geval het terrein samen met een aangrenzend bestaand bos- of natuurterrein, dat voldoen aan één van de basis- of pluspakketten in de bijlagen van deze regeling, ten minste 5 hectare aaneengesloten gebied vormt.

Pakketcode	Beheersbijdrage per hectare per jaar
4090	f 100,-

OMVORMINGSPAKKET 26: BOS MET VERHOOGDE NATUURWAARDE

- 1 *Natuurresultaat plus:*
Ten minste 90% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit bos waarop de Boswet van kracht is; En aan het begin van het tijdvak is ten minste 20% van de oppervlakte van de beheerseenheid bezet met één of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3) en aan het eind van het tijdvak voldoet de beheerseenheid aan de voorwaarden A; of als de beheerseenheid bij de aanvraag voldoet aan de voorwaarden A, dan moet hij in het laatste jaar van het tijdvak voldoen aan de voorwaarden B; of bij aanvraag voldoet de beheerseenheid aan de voorwaarden B en in het laatste jaar van het tijdvak aan de voorwaarden C;

A

Ten minste 35% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3); En ten minste 25% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit gemengd bos; En verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot; En aaneengesloten terreindelen waarbinnen andere dan inheemse boomsoorten (zie bijlage 3) meer dan 80% van de oppervlakte bezetten zijn ten hoogste 2 hectare groot; En ten minste 35% van de oppervlakte van de beheerseenheid bevat per hectare bos ten minste 4 staande of liggende dode bomen met een stamdiameter van ten minste 30 centimeter of indien het een bos is op grondwatertrap Gt I of II ten minste 15 cm.;

B

Ten minste 52% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3); en tenminste 37% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit gemengd bos; en verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot; en ten minste 52% van de oppervlakte van de beheerseenheid bevat per hectare bos ten minste 4 staande of liggende dode bomen met een stamdiameter van ten minste 30 centimeter of indien het een bos is op grondwatertrap Gt I of II ten minste 15 cm;

C

Ten minste 70% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3); en ten minste 50% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit gemengd bos; en verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot; en aaneengesloten terreindelen waarbinnen andere dan inheemse boomsoorten (zie bijlage 3) meer dan 80% van de oppervlakte bezetten zijn ten hoogste 2 hectare groot; en ten minste

70% van de oppervlakte van de beheerseenheid bevat per hectare bos ten minste 4 staande of liggende dode bomen met een stamdiameter van ten minste 30 centimeter of indien het een bos is op grondwatertrap Gt I of II ten minste 15 cm.

2 *Beheersvoorschriften:*

Geen.

3 *Natuurresultaat basis:*

Ten minste 90% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit bos waarop de Boswet van kracht is; En ten minste 5% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3); En de verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot.

Minimum oppervlakte van een beheerseenheid, behorende bij het omvormingspakket Bos met verhoogde natuurwaarde: 5 hectare.

Pakketcode	Omvorming van:	Beheersbijdrage/ha/jr
4265	Van 20% inheemse boomsoorten naar A	f 137,-
4266	Van A naar B	f 137,-
4267	Van B naar C	f 137,-

Basisbijdrage/ha/jr.: f 100,-

PLUSPAKKET 27: BOS MET VERHOOGDE NATUURWAARDE

1 *Natuurresultaat plus:*

Ten minste 90% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit bos waarop de Boswet van kracht is; En ten minste 70% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3); En ten minste 50% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit gemengd bos; En verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot; En aaneengesloten terreindelen waarbinnen andere dan inheemse boomsoorten (zie bijlage 3) meer dan 80% van de oppervlakte bezetten zijn ten hoogste 2 hectare groot; En ten minste 70% van de oppervlakte van de beheerseenheid bevat per hectare bos ten minste 4 staande of liggende dode bomen met een stamdiameter van ten minste 30 centimeter of indien het een bos is op grondwatertrap Gt I of II ten minste 15 cm; Of in plaats van deze laatste voorwaarde is het op ten minste 70% van de oppervlakte van de beheerseenheid niet toegestaan bomen of struiken of delen daarvan uit de beheerseenheid te verwijderen.

2 *Beheersvoorschriften;*

Geen.

3 *Natuurresultaat basis:*

Ten minste 90% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit bos waarop de Boswet van kracht is; En ten minste 5% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3); En de verjongingsvlakten zijn ten hoogste 2 hectare groot.

Minimum oppervlakte van een beheerseenheid, behorende bij het pluspakket Bos met verhoogde natuurwaarde: 5 hectare.

Pakketcode	Beheersbijdrage/ha/jr
4275	f 137,-

Basisbijdrage/ha/jr: f 100,-

Voor begrensde waardevolle bosgemeenschappen wordt de bijdrage verhoogd met f 15,- per hectare per jaar, in geval ten minste 95% van de oppervlakte van de beheerseenheid is bezet met een of meer inheemse boomsoorten (zie bijlage 3) en de verjongingsvlakten ten hoogste 0,5 hectare groot zijn en de afstand tussen de verjongingsvlakten ten minste 75 meter bedraagt. Tevens vervalt voor dergelijke waardevolle bosgemeenschappen de voorwaarde, zoals geformuleerd onder punt 1, dat tenminste 50% van de oppervlakte van de beheerseenheid bestaat uit gemengd bos.

Pakketcode	Toeslag waardevolle bosgemeenschappen	Beheersbijdrage/ha/jr
4276	f 15,-	f 152,-